

A3239

257-

1509/83.



TENTAMEN MEDICUM

INAUGURALE,

DE

PERTUSSIS.



J. L. KIMMEL

MANUFACTURED



TENTAMEN MEDICUM
INAUGURALE

DE
PERTUSSI.

QUOD

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

THOMAS HARDING,

HIBERNUS,

Ad diem 12. Septembris, hora locoque solitis.

“ Non quaerit aeger Medicum eloquentem, sed fa-
nantem.” SENECA, Ep. 76.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,
Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIX.

TESTAMEN MORTUUM
IN AUSTRIA



DOUGLAS ROBERTSON

DOUGLAS ROBERTSON

DOUGLAS ROBERTSON

DOUGLAS ROBERTSON

DOUGLAS ROBERTSON

DOUGLAS ROBERTSON

DOUGLAS ROBERTSON

DOUGLAS ROBERTSON

HUGH LLOYD,

ARMIGERO,

DE KILDROMIN,

In Comitatu Limericensi,

Avunculo suo perdilecto,

Ob plurima beneficia

In se collata,

Has studiorum primitias,

Animi summe grati

Testimonium,

Lubentissime

Offert

AUCTOR.

HUGHES

ARMISTICE

DE KILDESKIN

In Common Interest

Amended the provisions

Of private interests

in its relation



Amended the provisions

of private interests

in its relation

Order

AUSTON

TENTAMEN MEDICUM

INAUGURALE,

DE

P E R T U S S I.

D E F I N I T I O.

MORBUS contagiosus, tussis convulsiva, strangularans; cum inspiratione sonora, iterata, saepe vomitus.

H I S T O R I A.

Hic morbus primo aggressu catarrhum multum refert. Omnes sexus aetatesque adurit; sed magis ob-

A

noxii

* Callen. Synops. Nosol.

noxii infantes quam adulti. Adsumt lassitudo, capitis dolor, oculorum rubor, sternutatio, raucitas aliqua, et anorexia, una cum levi tussi. Postquam symptomata haec per dies aliquot, vel etiam septimanas, obtinuerunt, tandem morbus formam induit propriam: Tussis fit magis frequens, et vehemens, ita ut suffocationem minetur, et in contractiones tam citas, musculi respirationi inservientes, cientur, ut digne nomen tussis convulsiva morbo inditum sit. Dum hae contractiones invitae fiunt, et saepius repetuntur, aer magna quantitate pulmonibus expulsus est, et inspiratione vi et velocitate inusitata per glottidem irruit, et sonum proprium clangosum edit, qui Anglice dicitur *Hoop* vel *Kink*, et exinde apud nos *Hooping Cough* vel *Kink-cough*. Haec sonora inspiratio bis vel ter singulis tussiendo paroxysmis occurrit; et quamvis tussis in principiis plerumque arida, ut plurimum tamen paroxysmus summovetur rejecta exigua quantitate muci e pulmonibus vel ventriculo, et in quibusdam exemplis syncope et convulsionibus terminatur. Sub paroxysmo venae tument, arteriae fortius celeriusque moventur, caput dolet, oculi prominent, et lachrymas effundunt, et tota facies turget et livet, tan-

taque



taque est interdum violentia tussis, ut nonnunquam sanguis prorumpat ex naribus vel pulmonibus, vel etiam, ut testantur auctores, ex oculis auribusque. Quibusdam faecum et urinae excretio involuntaria accidit, et cum effectu paroxysmum summovendi, ut affirmat *Butter*. Singultus quoque adest. Post intervalla admodum varia paroxysmi renovantur; saepe interdiu, sed saepius noctu, ingruunt; et nonnunquam accessionibus regularibus et periodicis, more febrium intermittentium, recurrunt, teste *Huxhamo*.

Tussim praecedit sensus titillationis laryngem obfidentis; nonnunquam in thorace sensus constrictionis, aut etiam pectoris dolor. Sensu istiusmodi ut plurimum afficiuntur aegri priusquam tussis adoritur; jam tum quasi hoc modo paroxysmum suppressere conantur, infantes manibus adripere quodcunque obvium, calcibus ferire, gutturaque tenaciter prendere solent, et toto corpore multum agitari videntur. Aliquando pertussis nulla comitante pyrexia invadit; plerumque vero, symptomata febrilia superveniunt, interdum ab initio,
sed

DE PERTUSSI.

sed in plerisque casibus non donec morbus per aliquot dies persistit.

Fere semper continua est febris haec, aliquando tamen remissiones subit, et etiam aliquot dies evanescit; sed revertitur, et id quod infelicius est, hecticam fere ad omnia refert. Dyspnoea aegros saepe affligit, aliquando non nisi ingruente et desinente paroxysmo, per intermissiones sanos: Sunt tamen praecipue infantes quibus respirandi difficultas et frequentia constanter adsunt. Plerumque per totum morbi decursum alvus adstricta est, urina pallida evadit, sed fere cum sedimento, et extrema frigent. Pertussis forma jam memorata epidemice grassatur, et vel specie ejus mitissima duratione variat. Tollitur aliquando septimanis paucis, sed plerumque in secundum vel tertium extrahitur mensem, et nonnunquam etiam amplius.

Quum autumno aut hyemi inceserit, perraro aegrum dimittit antequam vernus calor aut prima aestas advenit. Hic morbus variam post durationem saepe in sanitatem terminatur, et evanescit nullis malis effecti-

bus

DE PERTUSSE.

8

bus relictis; sed aliquando non ita evenit, et tunc in-
gravescentibus febre et dyspnoea e medio tollitur aeger.
Tussiendi vehementia quoque periculum secum affert,
infantes debiles aliquando suffocantur, nonnunquam in
apoplexiam et convulsiones conjiciuntur. Quibusdam
accidunt herniae, et prolapsus ani, et, ubi in tempus
protrahitur longum, viam sternit multis diris morbis, in-
ter quos recensentur asthma, viscerum abdominalium
obstructiones, atrophia, rachitis, scrofula, phthisis pul-
monalis, memoriae lapsus, et membrorum paralysis, et
aliquando, ut nonnulli testantur, aeger gibbosus fit.

D I A G N O S I S.

Hic morbus, quando formam sibi propriam nactus sit
facillime ab aliis dignoscitur; duo sunt signa praecipue
quae morbum praesentem declarant, nempe inspiratio
sonora peculiaris (Galli cantum quasi referens) et expi-
ratio convulsiva reiterata, donec non amplius respirandi
potestas est aegro. Sub initio quidem morbi, catarrhi
speciem

DE PERTUSSÆ

speciem tantum induit, et ab illo minime discrepare potest. Interdum sed perraro signa defunt characteristica; tunc temporis, si morbus epidemice grassetur, medicum peritum non facile latebit.

CAUSÆ REMOTÆ

Pertussim multi oriri volunt a quodam aëris vitio, præsertim si tempestas calida in frigidam subito commutetur. Sed ex observatis nuper factis abunde constat, originem semper ducere a contagio specifico: Similiter cum contagiis exanthematicis semel tantum per vitæ decursum aliquem afficit; ac eodem modo ac alia contagia diffunditur: Quale autem id contagium, quo modo in corpus humanum effectus edat nemo mortalium quod scimus adhuc detexit.

Paroxysmi sæpe renovantur sine ulla evidente externa causa. Plerumque vero excitare queant variae occasionales causae. Inter causas præcipuas excitantes
enumerantur,

enumerantur, cibis nimia quantitate vel prava qualitate in ventriculum assumptus, potus frigidus, exercitatio valida continuata donec aeger defessus sit, et imprimis mentis pathemata.

CAUSA PROXIMA.

De fede hujus morbi multum olim disceptatum fuit, et adhuc sub judice lis est. In partibus corporis diversis diversi ponunt; nonnulli nempe in ventriculo, alii in pulmonibus, alii in larynge et pharynge, alii denique in intestinis; et hac omnes sententiae argumentis suffulciuntur et cadaveribus dissectis, ita ut non immerito dixit Sauvage, "quaenam sit fedes principii proximi" "ignoratur." Confitear quidem oportet, penes me non esse tenebras dispellere; mihi autem haud vero abfimilis videtur Cl. Home sententia, qui dicit*, "mihi videtur provenire a majore partium in catarrho com-

"muni

* Princip. Med.

DE PERTUSSE

“ muni affectuum irritatione, et majore totius corporis
“ ris imprimisque ventriculi laxitate et irritabilitate.”

P R O G N O S I S.

Antequam prognosin instituamus, ratio habenda est aegri habitus et temperamenti, atque symptomatum vehementiae. Maximum ostendunt periculum difficultas spirandi magna et pyrexia, raro nisi his importunis lethalis morbus. Infantes, quo juniores sunt, eo magis in discrimine; plerumque magis exitialis est morbus infantibus infra duos annos quam aetate provectioribus. Tussiendi vehementia apoplexiae, epilepsiae, vel et suffocationis, periculum secum affert. Expectoratio modica morbum efficit tutiorem; parca autem vel profusa, comitante dyspnoea, plerumque cum periculo. Haemorrhagiae frequentes, quamvis paroxysmum ut plurimum summovent, plerumque tamen noxiae sunt, quoniam corpus multum infirmant. Praecipue lethalis est haereditario pulmonum vitio affectis. Periculosior evadit
pertussis

pertussis si eodem tempore epidemice grassentur morbilli, vel inter dentitionem. Si forte vermes aut dysenteria aegrum torqueant, faciunt ut in longum protrahatur morbus, vel periculofior evadat. Contra, si in intermissionibus febris et dyspnoea absint, si alvus laxa fit, cutis humida, et somnus naturalis, plerumque feliciter terminatur. Vomitus quoque post paroxysmos sponte orta felicem praedicat exitum.

RATIO SYMPTOMATUM.

Inspiratio Sonora.—Hic sonus peculiaris exoritur e constrictione spastica glottidis, unde ab aëre per viam arctiorem irrumpente necesse est edatur sonus hujusmodi. Ita ut suffocationem minetur. Inter tussendum, aër purus, adeo vitae necessarius, haud quantitate idonea pulmones adit, unde sensus quasi suffocatur aeger. Sub paroxysmo venae tument, &c. Ob eandem causam, scil. defectum aëris puri stimuli, quo fit ut sanguis transire per pulmones nequeat, et motus ejus a

venis in cor impediatur, unde venae tument, et facies tota turget et livet; praeterea muscoli tam frequenter et vehementer agunt, ut sanguis vi inusitata versus cor propellitur, quod, propter stagnationem sanguinis in pulmonibus minus valens sese deplere necesse est validius frequentiusque contrahat, unde fortius et celerius moventur arteriae, et haemorrhagiae aliquando accidunt e vasis minimis. Symptomatum quae nonnunquam tantum apparent haud difficilis, est ratio, qualia sunt urinae et faecum excretio invite facta, hernia, prolapsus ani, &c. A musculis nempe tam forte agitur ut viscera abdominalia comprimuntur, unde haec nonnunquam eveniunt. Ad haec apoplexia, paralyfis, memoriae lapsus, quae omnia oriuntur ex venis cerebri nimis sanguine plenis, quae ob hoc sanguinem ab arteriis minime accipere possunt, unde vasorum distentio vel etiam aliquando ruptura.

METHO-

METHODUS MEDENDI.

Haec semper inter medicos perdifficilis aestimata fuit, an velint vel obviam ire symptomatibus periculosis ubi mali, vel penitus profligare, ubi mitis generis sit. Contagium in corpus receptum prorsus nequimus vel corrigere vel debellare, progrediente vero morbo, remediis saepe, aliquando sine remediis, sanatur; exinde malum non ex contagii operatione, sed, ut in aliis convulsivis affectionibus Cullenus docet, vi sola consuetudinis persistere. Ex hinc patet indicationes curantes oportere diversae sint, pro morbi stadio.

Initio, quamdiu contagium florere existimemus, et quum penes nos non est morbum penitus profligare, symptomatibus urgentibus subvenire, et lethalem effectum cavere.

Dein,

Dein, ubi vi sola consuetudinis pertussis producitur, remediis uti quibus sanetur morbus.

Ad priorem indicationem conveniunt evacuantia.

Sanguinis missio.—De hujus remedii usu inter medicos lis agitur. Nonnulli nempe, ut Sydenhamus, suadent. Alii denique, ut Millar, vetant: Sed si consideretur quantum discriminis immineat a circuitu sanguinis difficili per pulmones, qui accidit initio præcipue morbi, facile intelligetur quam utile foret a sanguinis quantitate in corpore demere. Ubi signa inflammationis urgent, nempe febris, dyspnoea, et facies oculique turgidi, sanguis tunc mittendus, sed vix plus simplici vice; talem enim evacuationem affectionibus spasmodicis aegre ferentibus. Infantes quoque quos saepius adortur hic morbus raro ferre possunt evacuationes largas, ita ut hic sanguinis missio aliquando evadat anceps remedium.

Alvi Purgatio.—Ad pertussim mitigandam oportet obviam eamus alvo adstrictae, quae hunc morbum plerumque

rumque comitatur. Ad hoc quod infantes incauti maxime solent, quicquid e pulmonibus ascenderit, in ventriculum deglutiendo demittere; hinc existimatur intestina toto eorum spatio plus justo gravari; quamobrem ad purgantia resurrendum, sed ad mitiora sola, nam drastricta evacuatione nimia semper debilitant, semper nocent.

Vomitio.—Omnes qui de hoc morbo scripserunt, ut opinor, consentiunt de hoc auxilio utendo; nam ventriculus saepe distenditur, imo, ut supra notavimus, paroxysmus saepe sublatus est, vomitu sponte orto; igitur medici naturae vestigia consecuti emetica adhibere solent insigni cum beneficio. Praeterea, nil melius evacuat mucum tenacem quo pulmones gravantur, et folliculi mucosi bronchiorum, quam emetica ad vomitum vel saltem ad nauseam assumpta; atque, me iudice, inter expectorantia primum obtinent locum. Porro, emetica, fluida ad superficiem corporis propellendo, et quoque alvum leniter subducendo, vice funguntur et diaphoretici et purgantis remedii: Et certe tartarus emeticus cum pulvere absorbenti admixtus, ut suadet cel. Fothergill,

gill, ab Infantibus facilius infumitur, et optimos edit effectus.

Vesicatorii Applicatio.—Cum in pertussi copia sanguinis insolita in pulmonibus congeritur, atque periculum obstructionis vel inflammationis una cum respirandi difficultate adest, tunc felicissimo cum effectū adhiberi solent epispastica. Usurpantur quoque fonticuli et setacea, et eadem fere ratione, sed nunquam effectum aequo bonum praebent, et nullo modo anteferri debent epispasticis, quae notatu dignum videtur, magis efficacia sunt alicui thoracis parti quam alibi applicata.

Praeter remedia jam memorata, et aliis utuntur medici, quibus nomen accedit *Pectoralibus*, quorum alia vocantur demulcentia, et vel mucilaginosā, vel oleosa, vel dulcia sunt; et alia stimulantia, quoniam quae mucum dant copiosius, et secretum et excretum. Cum ex acri quodam in corporis fluida diffuso exoritur tussis, quae quidem olim opinio fuit, prodesse credebantur demulcentia, tum quod in faucibus asperum sit leniendo, tum acre quodcunque fluidorum obvolvendo. Sed in pertussi

tussis non liquet de tali acrimonia. Porro, decocta hujusce generis plurimum nocent, quia ventriculo sunt oneri, quia appetentiam cibi prosternunt, et sitim accendunt. Ad pectoralia quod attinet, quae mucam viscidum attenuant et copiosius excernunt, rarius in hoc morbo necessaria sunt; et quoniam plerumque vehementer stimulant et calefaciant, facile nocere poterunt, ergoque rectius omittuntur. Hoc proposito, ut existimo, interdum usurpatur *tinctura cantharidum*, et a *Burton* et *Lettsom* multum laudatur †; sed, quoniam cum cortice Peruviano et opio conjunctam exhibuerunt, dubitandum est cuinam medicamentorum effectus boni ascribendi, me judice, quidem cortici et opio praecipue; non dicam vero tincturam cantharidum inutilem esse, imo minime haerendum est efficacem nonnunquam evasisse. Eadem mente quoque et infumitur *scilla*, et longe amicissima expectorationi habetur, ut hodierni medici fere omnes consentiunt. Sed quid verba! de ea hoc tantum dicendum, quod solummodo vomitum vel nauseam ciendo prodesse videtur, caetera inutilis: Hoc vero non melius efficit quam tartarus emeticus, et simul valde est injucunda, ita ut prorsus omittendam censeo.

Hac

† Vide London Medical Observations.

DE PERTUSSI.

Hac itaque prima indicatione peracta, ad secundam progredimur.

Remediis uti quibus sanetur morbus.

Ad hanc indicationem utimur *antispasmodicis* et *tonicis*.

Inter *antispasmodica*, *moschus* a nonnullis laudatur, quasi efficacia insigni praeditus ad spasmos, et in pertussi a cel. Home exhibetur successu cum optimo. Sed aliis non tam fauste evenit, et quasi negligitur, scil. qui a nobis raro purus invenitur.

Affasfortida.—Hoc remedium laudibus effert Millar *.

Sed effectus ejus tam incerti sunt atque diversi, ut in curatione pertussis omnino supervacanea habeatur oportet.

Castoreum magnopere extollit Morris †, et dicit in hujus morbi curatione raro vel vix unquam spem suam fefellisse;

* Observations on the Hooping Cough.

† London Medical Observations.

secessisse: Dolendum vero non ita efficax experimentis aliorum evasisse.

Opium inter remedia antispasmodica primum obtinet locum, et in secundo morbi stadio, ubi febris et dyspnoea absint, perutile est, et ad tussis vehementiam leniendam, et quoque somnum comparandum. In initio vero, comitantibus febre et symptomatibus inflammatoriis, remedium erit anceps, et propterea tunc temporis ab ejus usu abstinendum.

Cicuta.—Hanc praecipue commendat *Butter* *, et cum illo consentio remedium esse antispasmodicum. Sed, ut experimentis aliorum non ita efficax evadit, et ex historis ipsius *Butter* aliquando etiam nocet, ab ejus usa abhorrendum, nisi valde urgeat necessitas.

Aether Vitriolicus.—De hoc remedio, quantum noverim, mentio nulla inter auctores facta est. Si vero ab analogia judicare liceat, multum boni ab eo sperarem; et ideo, medicamentis aliis incassum tentatis, non est cur non exhibeatur. Ad tomica nunc perventum est.

G

Muscus

* Essay on Kink-cough.

Muscus Pyxidatus et Viscus Quercinus.—Hi olim laudati erant quasi in hunc morbum specifici. Praxis vero hodierna omnino contemnit, et in eorum loco supponitur *cortex Peruvianus*, qui longe antecedit caeteris e regno vegetabili demptis, et certe, larga copia assumptus, in secundo morbi stadio praecipue valet. Omnino vero ab ejus usu abstinendum, dum contagium agere arbitremur; nam tunc temporis diathesi phlogistica plerumque comitante in periculum adfertur aeger.

Balneum Frigidum.—Hoc remedium inter omnia excellit ad debilitatem et solidi vivi laxitatem debellandas; et quibusdam in casibus, ut testatur *Huxham*, effectus edidit desideratos medicamentis frustra exhibitis. Incaute tamen minime tentandum; Multum enim inest periculi quando diathesis phlogistica adest. Maximo vero cum fructu adhibetur absentibus febre et dyspnoea, et cum morbus diu perstitit. Quando per vim consuetudinis pertussis producit, multum proderunt exercitatio modica, coeli mutatio, ut modo ruri esse, modo urbe, &c.

Hæc

DE PERTUSSI

19

Haec sunt medicamenta praecipua quibus utuntur medici adversus pertussim; quae, si caute exhibeantur, et morbus non praeter modum immanis sit, plerumque efficacia evadent.

Antequam rem dimittam, liceat metum recenseam quo afficiatur aeger nonnulli suadent. Inter quos Willisius; en ipsius verba! "Alterum pro tussi puerorum convulsiva remedium esse solet, ut subito quodam timore adficiantur. Hinc cum medicamenta minus efficiunt, apud vulgus in praxi familiari est, ut pro terculamento, aspectu horribili circumagitur, affectus, grani sive frumenti receptaculo imponatur; indeque morbi hujus subita curatio nonnunquam contingit." Multa certe incommoda hoc remedium habet; nam, si nimis sit leve, minime prodest, si nimis vehemens periculum intentat; jure ergo omittatur oportet.

Antequam huic Dissertationi finem imponam, restat, ut nonnihil dicam de regimine quod aegro conveniat. In initio morbi, quando febris et symptomata inflammatoria adsunt, conveniunt regimen antiphlogisticum,
et

et diaeta tenuis ex lacte et pane praecipue confecta;
 cibo animali solido parce vel non omnino adhibito.
 Progressu autem et finem versus, febre et dyspnoea ab-
 sentibus, diaeta requiritur magis lauta et nutriens; sed
 levis oportet fit et concoctu facilis, et parca quantitate
 sed saepius indies porrecta; nam nimia ventriculo sunt
 oneri alimenta, et cito dyspepsiam inducunt.

Morbo penitus profligato, debili et tabido convales-
 centi pristinus vigor restituitur jusculis nutrientibus,
 lacte asinino, aëre puro, et exercitatione modica, et de-
 nique medicamentis roborantibus.



F I N I S.

